

TA'LIMDA SUN'IY INTELLEKTNING O'RNI
IMKONIYATLAR VA MUAMMOLARI

*Muhammad al-Xorazmiy nomidagi
Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
3-bosqich talabasi **Bebitova Marjona**
3-bosqich talabasi **Abdusayidova Fotima**
abdusayidovafotima79@gmail.com
3-bosqich talabasi. **Egamberdiyeva Ma'suda***

Annotatsiya: Ushbu maqola sun'iy intellektning (AI) ta'lim sohasidagi o'rnini o'rganadi, uning keng imkoniyatlari va kamchiliklari o'rtasidagi nozik nuqtalarni tahlil qiladi. Maqola AIning ta'limdagi potentsial afzalliklarini ko'rib chiqadi va shu bilan birga uning muhim muammolariga oydinlik kiritadi.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, AI, ta'lim, integratsiya, individual, funksiya, potentsial.

Аннотация: Данная статья посвящена исследованию места искусственного интеллекта (ИИ) в сфере образования, его широких возможностей и больших проблем, связанных с недостаточностью исследований по данному вопросу. Предпринята попытка проанализировать некоторые возможности использования ИИ в сфере образования.

Ключевые слова: искусственный интеллект, сфера образования, интеграция, индивидуальный подход, многофункциональность, потенциальность.

Annotation: This article delves into the intricate landscape of Artificial Intelligence (AI) within the realm of education, exploring the delicate equilibrium between its vast opportunities and formidable challenges.

Keywords: artificial intelligence, opportunities, education, challenges, functions, potential, integration.

So'nggi yillarda sun'iy intellektning (AI) ta'limga integratsiyalashuvi bir vaqtning o'zida ikki xil kayfiyat uyg'otadi. AI ta'limda inqilob qilish potentsialiga ega chunki u kuchli integratsiyalashgan axborot tizimiga shuningdek har qanday vaqtda 1 sutkada 24 soat davomida ta'lim xizmatlarini taklif etish imkoniyatiga ega. Biroq, uning afzalliklari bilan bir qatorda, AI ta'lim jarayonining muhim jihatlarini buzmasdan ta'limni yaxshilashini ta'minlash uchun diqqat bilan ko'rib chiqilishi kerak bo'lgan muammolar mavjud.

Sun'iy intellekt bugungi kunda ta'limda turli funksiyalarni bajaradi va bu uni ta'lim tizimida yanada muhim qism sifatida ko'rilishiga olib keladi. Sun'iy

intellektidagi yutuqlar kompyuter yordamida ta'limning olib borilishida yangi davrini ochdi. Sun'iy intellektning ta'lim bilan uyg'unligi ta'lim va ta'lim sifatini sezilarli darajada yaxshilash uchun yangi yo'llarni ochadi. Intellektual tizimlar o'qituvchilarga akademik samaradorlikni oshirish va yangi metodlar ishlab chiqishda yordam beradi.

Ta'limda AIning asosiy afzalliklaridan biri uning individual ta'limni rag'batlantirishidir. Talabalarning individual ehtiyojlariga moslashgan holda, sun'iy intellekt turli xil o'rganish uslublari va metodlarini taklif etishi mumkin, bu esa o'quvchilarning to'liq salohiyatini ro'yobga chiqarishiga yordam beradi. Ya'ni AI har bir o'quvchi va talabaning potensialiga mos ta'lim dasturlarini ishlab chiqib individual salohiyatini maksimum darajada olib chiqish kabi imkoniyatga ega. AIning avtomatik tahlilidan olingan ma'lumotlarga asoslangan holda o'quvchilarning potensialini yanada oshirishga qaratilgan yangi dasturlarni ishlab chiqish mumkin. O'qituvchilar ushbu ma'lumotlardan o'z o'qitish metodlarini takomillashtirishda, past o'zlashtiruvchi talabalarni aniqlashda va talabalarning yutuqlarini yanada oshirishda asosiy manba sifatida foydalana oladilar.

AIga ega chatbotlardan (ChatGPT2, Modjourney) onlayn va an'anaviy ta'limda talabalar savollariga javob topishlari uchun keng imkoniyatlar yaratadi. Mavjud sun'iy intellekt texnologiyalari o'qituvchilarga topshiriqlar va testlarni, hatto qo'lda yozilgan yozma ishlar va hattoki rasmlarni ham o'z ichiga olgan vazifalarni baholashda yordam beradi. O'qituvchilar o'zlarini oddiy va asosiy vazifalardan ozod qilish uchun bunday sun'iy intellekt vositalaridan foydalanishlari mumkin. Bu ularga talabalar bilan empatik aloqa o'rnatish, ijtimoiy-emotsional ko'nikmalarni egallash, talabalarning mustaqilligini oshirish va ularga chuqurroq o'rganish va tahlil qilishni rag'batlantirish uchun samarali savol berish usullarini ishlab chiqish kabi sun'iy intellekt bajara olmaydigan funksiyalarga ko'proq e'tibor berishlariga imkoniyat beradi. Ya'ni, o'qituvchilar talabalar bilan ko'proq ishlash uchun vaqtga ega bo'ladi.

Ushbu afzalliklarga qaramay, ta'limda AI dan foydalanish bilan bog'liq bir qancha qiyinchiliklar mavjud. AI tizimlari katta hajmdagi talabalar ma'lumotlarini to'plash va 2 ChatGPT — OpenAI tomonidan ishlab chiqilgan va 2022-yil 30-noyabrda ishga tushirilgan chatbot. Katta til modellari (LLM) asosida u foydalanuvchilarga suhbatni kerakli uzunlik, format, uslub, tafsilotlar darajasi va tilga yo'naltirish imkonini beradi. Ketma-ket foydalanuvchi so'rovlari va javoblari suhbatning har bir bosqichida kontekst sifatida ko'rib chiqiladi.

tahlil qilishda maxfiylik bilan bog'liq muammolar paydo bo'ladi. Ushbu ma'lumotlarni himoya qilish va maxfiylikni ta'minlash ta'lim muassasalarida AI texnologiyalarini joriy etishda hal qiluvchi ahamiyatga ega. Katta hajmdagi o'quvchilarning shaxsiy ma'lumotlarini to'plash va saqlash bilan qanday xavf turlari bog'liq? Agar bu ma'lumotlar salbiy maqsad egalari qo'lga tushsa nima bo'ladi? Axloqiy jihatdan tashvishga soladigan yana bir savol AI texnologiyalarini ishlab

chiqishda noto'g'ri qarashlarning ta'siridir. Agar sun'iy intellektni yaratuvchilar asosan qandaydir guruhning manfaatlarini asosiy o'ringa chiqargan bo'lsa, bu qolgan guruh manfaatlariga zid bo'lmaydimi? Ya'ni Ta'limda sun'iy intellektdan foydalanishda tarafkashlik masalalarini ham hal qilish kerak. Algoritmilar o'qiyotgan ma'lumotlarda mavjud bo'lgan noto'g'ri fikrlarni davom ettirishi mumkin, bu esa adolatsiz natijalarga yoki talabalarning ayrim guruhlariga nisbatan kamsitishlarga olib keladi. Barcha talabalar uchun teng o'rganish imkoniyatlarini ta'minlash uchun AI tizimlarida noxolis algoritmlarni aniqlash va tuzatish juda muhim.

Bundan tashqari, o'qitish va o'rganish uchun sun'iy intellektga juda ko'p tayanganda depersonalizatsiya⁴ xavfi mavjud. Talabalarning ijtimoiy va hissiy rivojlanishi uchun odamlarning o'zaro ta'siri va shaxsiy yordami muhim ahamiyatga ega. Xarajatlarni hisobga olish ham ta'limda Aini integratsiya qilishda muhim rol o'ynaydi. AI texnologiyalarini joriy etish qimmatga tushishi mumkin. Ta'limda AIdan foydalanish bilan bog'liq axloqiy fikrlarni e'tiborsiz qoldirib bo'lmaydi. Qarorlarni qabul qilishda shaffoflik, algoritmik qarorlar uchun javobgarlik va AI vositalaridan axloqiy foydalanish ta'lim amaliyotida ishonch va halollikni saqlash uchun zarurdir.

Xulosa qilib aytganda, sun'iy intellektning ta'limga integratsiyalashuvi o'qitish va o'rganish tajribasini yaxshilash uchun ko'plab imkoniyatlarni taqdim etadi. Uslubiy jihatdan to'g'ri tashkil etilgan o'quv jarayoni o'qitishning barcha bosqichlarida axborot texnologiyalari va an'anaviy o'qitish usullarining optimal kombinatsiyasini o'z ichiga oladi. (Nargiza Rakhimova, 2023) Shu bilan birga, AI tomonidan qo'yiladigan muammolarni, masalan, maxfiylik muammolari, tarafkashlik muammolari, depersonalizatsiya xavfi, xarajatlar kabi muammolarni hal qilish juda muhimdir. Ta'limda sun'iy intellektning afzalliklari va muammolarini sinchkovlik bilan muvozanatlash orqali biz barcha talabalar uchun yanada qiziqarli, samarali va adolatli ta'lim muhitini yaratish uchun uning barcha imkoniyatlaridan foydalanishimiz mumkin.

REFERENCES:

1. Jeremy Knox, Y. W. (2019). Artificial Intelligence and Inclusive Education: Speculative Futures and Emerging Practices. Springer.

4 Depersonalizatsiya - psixopatologik alomat, insonning o'zini o'zi anglashning buzilishi va uning ruhiy xususiyatlarining begonalashishi bilan tavsiflanadi.

510 May 2024 <https://nuu.uz/> International Scientific and Practical Conference

O'zbekiston Milliy Universiteti O'zbekistonda mediata'lim: muammolar, yechimlar va istiqbollari National University of Uzbekistan Media education in Uzbekistan: problems, solutions and prospects

2. Nargiza Rakhimova, O. K. (2023). Information technologies in the educational process of ecology and environmental sciences. E3S Web of Conferences, International

Scientific Conference on Biotechnology and Food Technology (BFT-2023), 1-6.

3. Wayne Holmes, M. B. (2019). *Artificial Intelligence in Education: Promises and Implications for Teaching and Learning*. Center for Curriculum Redesign.

4. Zimmerman, M. (2018). *Teaching AI: Exploring New Frontiers for Learning*. New York: International Society for Technology in Education.